

Aan de gemeenteraad

- Raadsvergadering van :
- Agendnummer :
- Onderwerp : Rapport rekenkamercommissie over zwembad
- Voorstel : De rekenkamercommissie stelt aan de raad voor:
1. Kennis te nemen van het rekenkamerrapport over het zwembad
 2. Het college van burgemeester en wethouders te verzoeken de aanbevelingen op te pakken.

Aanleiding

Zwembad De Steur is een onderwerp dat de afgelopen jaren meerdere malen op de agenda van de raad van Kampen stond. In oktober 2008 besloot de raad dat er een nieuw zwembad moest komen. Dit bracht met zich mee dat ook het beheer en de exploitatie op een nieuwe manier zouden worden ingericht. De overeenkomst met de huidige beheerorganisatie Sportfondsen Kampen BV voor het huidige zwembad zou opgezegd worden en door middel van een aanbesteding zouden ook nieuwe partijen een kans krijgen om het nieuwe zwembad in beheer te krijgen. De eerste aanbestedingsronde startte op 20 juni 2013; de winnaar was Optisport. Na bezwaar door Sportfondsen Kampen BV oordeelde de rechter op 28 maart 2014 dat de aanbesteding niet rechtmatig verlopen was en dat de gemeente Kampen het gunningsdeel van de aanbesteding opnieuw moest doen. De tweede aanbestedingsronde leidde in oktober 2014 tot gunning aan Sportfondsen Kampen BV. De rekenkamercommissie van Kampen heeft op basis van gesprekken met raadsleden en informatie verstrekt door de ambtelijke organisatie geconstateerd dat er meerdere onduidelijkheden zijn. De Rekenkamer heeft daarom besloten een rekenkameronderzoek te doen naar de gang van zaken rond dit zwembad in Kampen. Het rekenkameronderzoek richtte zich op:

- a) het beheer en de exploitatie van het huidige zwembad De Steur en het toezicht daarop;
- b) de aanbesteding en de gunning voor het beheer en de exploitatie van het in 2017 op te leveren nieuwe zwembad.

Voor het onderzoek heeft de Rekenkamer twee hoofdvragen geformuleerd.

- a) Hoe is de financiële relatie tussen de gemeente Kampen en Sportfondsen Kampen BV vormgegeven en op welke wijze stuurt het college op het beheer en de exploitatie van zwembad De Steur?
- b) Hoe is het aanbesteding- en gunningsproces van het beheer en de exploitatie van het nieuwe zwembad gelopen en hoe zijn de verschillende uitkomsten van de twee aanbestedingsrondes te verklaren?

Met het onderzoeksrapport wordt duidelijkheid gegeven over diverse deelvragen die bij de raad en bij de rekenkamercommissie leefden. De rekenkamercommissie heeft daarvoor zowel openbare als geheime documenten bestudeerd.

Conclusies van het onderzoek

Conclusie bij hoofdvraag a:

De oorspronkelijke exploitatie-overeenkomst uit 1974 vormt de basis voor de financiële relatie tussen de gemeente en Sportfondsen Kampen BV. Hierin is opgenomen dat het financiële risico van de exploitatie voor rekening van de gemeente is. Het exploitatietekort bedroeg de afgelopen tien jaar € 1,2 tot € 1,3 mln. per jaar. De gemeente keerde dit bedrag in de vorm van een subsidie/exploitatiebijdrage uit aan Sportfondsen Kampen BV die het – conform de exploitatie-overeenkomst - als renteloze lening in de boekhouding opnam. Het zwembad De Steur was ondoelmatig, met hoge energie- en personeelskosten. De informatievoorziening hierover schoot tekort. De gemeente heeft in de periode 2002 tot en met 2008 pogingen gedaan om te sturen, onder meer door aan te dringen op vernieuwing van de overeenkomst op basis waarvan de gemeente het volledige exploitatierisico liep. Sportfondsen Kampen wilde de overeenkomst echter niet aanpassen. Ook stelde de gemeente kritische vragen over de exploitatie, maar hierop ontving de gemeente niet altijd een bevredigend antwoord. Hoewel de gemeente elke vijf jaar de mogelijkheid had het contract op te zeggen, koos de gemeente daar niet voor. De gemeente accepteerde daarmee jarenlang een relatief hoge exploitatiebijdrage. In 2002 werd duidelijk dat er grote investeringen aan zaten te komen en vanaf 2006 werd duidelijk dat er een nieuw zwembad moest komen. Vanaf het raadsbesluit om een nieuw zwembad te bouwen, najaar 2008, lag de focus niet meer op het vernieuwen van het contract of het terugbrengen van het exploitatietekort.

Conclusie bij hoofdvraag b:

Hoe is het aanbesteding- en gunningsproces van het beheer en de exploitatie van het nieuwe zwembad gelopen en hoe zijn de verschillende uitkomsten van de twee aanbestedingsrondes te verklaren?

In de eerste aanbestedingsronde kwam Optisport zowel financieel als wat betreft het kwalitatieve bedrijfsplan met de beste aanbieding. Naar oordeel van de Rekenkamer heeft de beoordelingscommissie het bedrijfsplan van de huidige exploitant Sportfondsen Kampen BV toen te streng beoordeeld. Het plan van Optisport was inderdaad beter, maar het verschil met Sportfondsen Kampen BV was in de ogen van de Rekenkamer minder groot. Deze eerste aanbestedingsronde mislukte doordat de rekenmethodiek niet was toegerust op een door de zwembadexploitant aan de gemeente te betalen exploitatiebijdrage. Na het mislukken van de eerste aanbestedingsronde stelde de gemeente een nieuw aanbestedingsbestek op, corrigeerde de rekenmethodiek en paste de beoordelingsprocedure aan. Door functiewisselingen veranderde de samenstelling van de beoordelingscommissie van de gemeente. De beoordeling werd op een andere wijze door andere personen gedaan. Dit vormt het eerste deel van de verklaring van de andere uitkomst van de aanbestedingsronde. Het tweede deel zit in de bedrijfsplannen en financiële aanbiedingen. De inschrijvers hebben verbeterde bedrijfsplannen ingediend, waarbij het bedrijfsplan van Sportfondsen Kampen BV door de beoordelingscommissie als kwalitatief beste werd beoordeeld. Ook hebben de inschrijvers de tweede aanbestedingsronde aangegrepen om hun kostenbegrotingen verder aan te scherpen. Sportfondsen Kampen BV had de financieel gunstigste aanbieding. Zowel wat betreft bedrijfsplan als financiële aanbieding kwam Sportfondsen Kampen BV als beste uit de bus.

Tot slot wil de Rekenkamer benadrukken dat de gemeente meerdere risico's loopt. In de eerste plaats is er een risico dat voortvloeit uit het afboeken c.q. kwijtschelden van de lening van de gemeente aan Sportfondsen Kampen BV. Sportfondsen Kampen B.V. loopt hierdoor een fiscaal risico dat mogelijk ook leidt tot financiële gevolgen voor de gemeente. Ten tweede is er het risico dat de opbrengsten en kosten van het nieuwe zwembad in werkelijkheid structureel minder gunstig zijn dan de begroting zoals die door Sportfondsen Kampen BV is opgesteld. Kleine verliezen zijn door het bedrijf op te vangen. Maar als een faillissement dreigt, dan ontstaat er voor de gemeente een situatie waarin er mogelijk een huurverlaging of een exploitatiebijdrage wordt gevraagd.

Aanbevelingen

Op basis van het voorgaande komen we tot de volgende aanbevelingen aan het college van B&W:

- a. Besteed aandacht aan de fiscale risico's die samenhangen met het kwijtschelden van de vordering op Sportfondsen Kampen BV.
- b. Monitor de uitvoering van de exploitatieovereenkomst en evalueer tussentijds (conform artikel 12 exploitatieovereenkomst)
- c. Creëer een uitvoerbare exit-optie. Het moet voor beide partijen duidelijk zijn dat afscheid nemen aan het eind van de contractduur een reële mogelijkheid is.

Reactie van het college van Burgemeester en Wethouders

Zoals gebruikelijk heeft de rekenkamercommissie het college in het kader van hoor en wederhoor gevraagd om een reactie op het rapport. het college geeft daarmee aan al bezig te zijn met onderdelen van de aanbeveling, maar niet helder is of het college de aanbevelingen onverkort overneemt.

Advies aan de gemeenteraad

De rekenkamercommissie stelt de raad voor:

- Kennis te nemen van het rekenkamerrapport over het zwembad met de conclusies en aanbevelingen
- Het college van burgemeester en wethouders te verzoeken de aanbevelingen uit het rapport op te pakken.

De rekenkamercommissie van de gemeente Kampen

Ir. J.W. van Dalen, voorzitter
Drs. M. Beernink
Mr. H. Rietman